

ગોરુમ્

મકતરાજ પ્રદુહાદ

નાટક-ગાયનો.

ભારણી ગુજરાતી નાટક કંપની 'માટે

રચી પ્રસીદ કરનાર

પંડયા બલભરામ શીવશંકર.

અપાવી પ્રસીદ કરનાર,

પંડયા અયાશંકર શીવશંકર.

(ભારણી ગુજરાતી નાટક કંપની)

શ્રી કલિયારીમાળ , , જી

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૧૫૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ભક્તિશીલ પ્રેમી

નાટકનાં ગાયત્રી

વિષય ૬-૨૪

ઓર્ડર.

ભક્તરાજ પ્રહ્લાદ

૨૧૫૪

નાટક-ગાયનો

“ મોરબી ગુજરાતી નાટક કંપની ” માટે

૨મી પ્રસાદ કરનાર.

પંડયા વલ્લભરામ શીવશંકર.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર,

પંડયા મયાશંકર શીવશંકર.

(મોરબી ગુજરાતી નાટક કંપનીના માલિક.)

આવૃત્તિ- ૧ લી

પ્રત ૧૦૦૦

અમદાવાદ-

શ્રી “ કેશરીયાજી ” પ્રાંતીય પ્રેસમાં છાપ્યું.

સંવત ૧૯૬૪

સને ૧૯૦૮

કીંમત રૂ. ૦-૨-૦

આ છુક સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા આક્ટ પ્રમાણે ૨૭૪૨
કરાવ સર્વ હુક કંપનીના માલીકે સ્વાધીન રાખ્યાછે માટે તેની
અંદરનું કોઇ પણ ગાયન તથા પ્લોટ અથવા તેમાંનો કોઇ
પણ ભાગ માલીકની રજા સીવાય છાપવો છપાવવો કે ભજવવો
નહી

ભક્તરાજ પ્રદહાદ નાટકની પ્રવેશવાર

ટુંક હકીકત.

અંક ૧લો

પ્રારંભમાં મંગળા ચરણ અને વસ્તુ વિવેચન

- પ્ર. ૧-શ્રી નારાયણ તથા લક્ષ્મીજી નો એકાંત, સનક તથા સનકાદી રૂપીઓનું આવવું જય વિજય દાર્પણોનું તેઓને અટકાવવું, રૂપીઓનો ક્રોધ અને શપ્ત જય વિજયની વિનંતીયા પ્રભુનો અનુગ્રહ
- પ્ર. ૨-હિરણ્યાક્ષના બે સામંતોનું ગણીકાને ત્યાં આવવું ગણીકાની પ્રિતીની પરિક્ષા. અને દ્વીટકાર
- પ્ર. ૩-હિરણ્યાક્ષના કચેરીમાં બ્રાહ્મણોને સતાવવા માટે પૃથ્વી પાતાળમાં લઇ જવા વિચાર
- પ્ર. ૪-બ્રાહ્મણો તથા નારદજીનો હિરણ્યાક્ષના ત્રાસ માટેનો વિચાર પ્રભુ પ્રાર્થના શ્રી નારાયણ પ્રભુનું આવવું; વરાહ સ્વરૂપે પૃથ્વીને પાતાળમાંથી પાછી લાવી આપી ત્રાસ દુર કરવા વચન
- પ્ર. ૫-હિરણ્યાક્ષને પોતાની રાણી કચુધનો ઉપદેશ પોતાના ભાઇ દિણ્યકશ્યપુ જનવરથી રૂસાયાની ખબર. અને તેથી ક્રોધ અને મદદે જવા નીકળવું

- પ્ર. ૧-ગોરાં કુંભારમજનનીધુનમાં તથા પોતાની સ્ત્રીને પ્રભુ ભક્તિ માટે બોધ - મજનની ધુનમાં ગોરાએ પોતાના છોકરાને ગારામાં કમન્નો છોકરાનું મરણ. સ્ત્રીનો વિજ્ઞાપ. પ્રભુનું જોગી વેશે ખરા ભક્તોની પરિક્ષા કરવા આવવું ગોરાની ભક્તી પર ખુશ થઈ તેના છોકરાને સજીવન કરી આદ્યા જવું
- પ્ર. ૩-જીવી તથા તેની સાસુનો વાદ વિવાદ અને ગંગારામનું કં ટાળવું — વોગેરે
- પ્ર. ૮-રાણીયાને ત્યાં શ્રી નારાયણ પ્રભુ તથા લક્ષ્મીજીનું જોગી વેશે પધારવું અન્યો અન્ન મહાત્મ સખંધી વાદ વિવાદ પ્રત્યક્ષ પ્રભુ તથા લક્ષ્મીજીની, ભક્તોની પરિક્ષા—
- પ્ર. ૯-શ્રી નારાયણ તથા લક્ષ્મીજીનું કંઈ ભક્તિ શ્રેષ્ઠ ? તે વિષે નું સમાધાન
- પ્ર. ૧૦-હરણાક્ષ તથા નારદજી હિરણ્યકશ્યપુના થએલ મૃત્યુ માટે ની વાત ચીત
- પ્ર. ૧૧-નારદજીનું હિરણાક્ષને વરાહ સ્વરૂપે શ્રી નારાયણપ્રભુ ને પૃથ્વી પાતાળમાંથી લઈ જતાં બતાવવું

અ ક બીજો

- પ્ર. ૧-હિરણ્યાક્ષની પોતાના બાઈના મરણ માટે દિલ્હીગીરી અને તેનું વેર લેવા માટે પોતાની કાયા વળની બનાવવા માટે બ્રહ્માની તપ શ્રી કરવા જંગલમાં જવા વિચાર
- પ્ર. ૨-જીવીના પોતાની સાસુપર જુદામ ગંગારામનું આવવું અને ગુસ્સો બદલો લેવા ખાતર જીવીના મા બાપને બનાવવા વિચાર
- પ્ર. ૩-હિરણ્યાક્ષની તપશ્રીથી બ્રહ્માનું પ્રસ્ન્ન થવું અને વરદાન આપવું
- પ્ર. ૪-ગંગારામની રચેલ યુકિત પ્રમાણે જીવીના માત પિતાનું જો ગી વેશે આવવું યોગ્ય બદલા ખાતર રચેલ યુકિત પ્રમાણે તેઓને શિક્ષા છેવટે બેદનો ખુલાશો
- પ્ર. ૫-બ્રહ્માના વરદાનથી મગર થએલ હિરણ્યાક્ષની પોતાના રા જ્યમા રામ નામ નહી બોલવા તથા તેને બદલે પોતાનું નામ બજવા માટે કચેરી વચ્ચે આજ્ઞા બીજેરે
- પ્ર. ૬-ઈંદ્ર તથા નારદજીનો, હિરણ્યાક્ષની સ્ત્રી ગર્ભવંતી હોવાથી જો તે હિરણ્યાક્ષના રાજ્યમાં રહેશે તો તેને દુષ્ટ પુત્ર પેદા થશે માટે તેનું હરણ કરવા વિચાર
- પ્ર. ૭ કયુધાનો સાહેલી સાથ ગરબો. બાદ ઈંદ્રનું આવી કયુધાનું હરણ કરવું સાહેલીઓનો ગભરાટ જોયા હિરણ્યાક્ષ

તું ત્યાં આવવું કોષ અને શોધે જવા વિચાર

પ્ર- ૮-જીવીની સાસુ પ્રત્યે ઈર્ષ્યા અને પ્રપંચ હેતુ યુદ્ધિત કરી
ગંગારામે તેને યોગ્ય બદલે. જીવીને આપવે.

પ્ર- ૯ શ્રી નારાયણપ્રભુ તથા અપ્સરાઓ ત્યાં હિરણ્યાક્ષથી
કંટાળેલ દેવતાઓનું નારદ સહીત આવવું પ્રભુને વિનંતી
આશ્વાસન પ્રભુની ઇંદ્રને કચુધાને પુત્ર સહિત પાછી મુકી
આવવા આજ્ઞા ત્યાં સર્વેનું દુઃખ નરસિંહ રૂપે મટાડવા વચન

અંક ત્રીજો

પ્ર- ૧-હિરણ્યાક્ષ પાસે નારદજીનું રાણી તથા પ્રહલાદને લઈ
આવવું પિતાની પુત્રને રામ નામ તહિં લેવા આજ્ઞા.

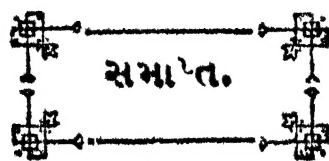
પ્ર- ૨-નીલાડામાં ભુલથી મંજરીના બચ્ચાનું માટલુ રહી ગયે
હું હોવાથી તેઓ ને બચાવવા માટેની ગોરાકુલારની પ્રભુ
પ્રાર્થના પ્રહલાદજીનું આવવું, પ્રભુ તથા હિરણ્યાક્ષ બંન્ને
માંથી પ્રભુભક્તીજ ખરી છે એમ સીદ્ધ થવું અને પ્રહલાદમાં
પ્રભુભક્તિ પ્રગટ થવી.

- પ્ર- ૩-નીશાળીઆઓનો આનંદ માટે વાદ વિવાદ પ્રદહાદજનો
પ્રભુ ભક્તિમાં આનંદ સમજાવવો
- પ્ર- ૪-પ્રદહાદજનું નીશાળમાં સર્વેને રામનામનું ભણતર ભણા
તવું મહેતાજનું આવી ગુરુસે થવું અને પ્રદહાદજને
હીરણ્યાક્ષ પાસે લઈ જવા
- પ્ર- ૫-મહેતાજનું પ્રદહાદજને લઈ આવવું હીરણ્યાક્ષે પ્રદહાદજને
પ્રભુભક્તી નહી કરવા સમજાવવા પ્રદહાદજનો દ્રઢ નિશ્ચય
તેથી હીરણ્યાક્ષનો ક્રોધ અને પ્રદહાદજને હુમરપરથી
ફેંકી દેવા સીપાઈઓને આજ્ઞા
- પ્ર- ૬-સીપાઈઓએ પ્રદહાદજને હુમર પરથી નીચે ફેંકવા અને
પછીથી નદીમાં ફેંકવા પણ પ્રભુકૃપાથી દરેક જગ્યાએથી
તેમનું બચવું સીપાઈઓની નીરાશા અને પાછા લઈ
જમા વિચાર
- પ્ર- ૭-સીપાઈઓનું પ્રદહાદજને લઈ આવવું ને, નેઈ
હીરણ્યાક્ષનો, ક્રોધ ગુરુ શુકરાચાર્ય તથા બહેન હોળીકા
નું આવવું. છેવટે હોળીકાની સલાહથી પ્રદહાદજને અગ્નિમાં
બાળવા યુક્તિ.
- પ્ર- ૮-હોળીકાએ પ્રદહાદજને સળગાવવા અગ્નિપ્રેષા કરવો પ્રભુ કૃપાથી
હોળીકાનું સળગી જવું ને પ્રદહાદજનું બચવું હીરણ્યાક્ષ
ની નીરાશા. છેવટે ગુરુ શુકરાચાર્યની સલાહથી પ્રદહાદજને
તેમની માતૃશ્રી કચુધા પાસે, રામનામ ના લે તેમ સમજાવવા
સાર મોકલવા

પ્ર- ૯-પ્રદહાદણને લઈ ગુરુ શુકરાચાર્યેનુ રાણીકચુંધા પાસે આવવું
રાણીને પ્રદહાદણ રામનામ ના લે તેમ કરવા બક્ષામણ
રાણીનું પુત્રને સમજાવવું પ્રદહાદણનો પ્રભુભક્તી માટે
ના દ્રઢ નિશ્ચય હીરણ્યાક્ષનું આવવું પ્રદહાદણની હૃદયી
ક્રોધ થવો અને આખરે કચેરીમાં ધગધગતાસ્થંભે બાથ
ભીડાવવા હુકમ

પ્ર ૧૦-પ્રદહાદણની પ્રભુભક્તી દરેકનું તેમ નહીં કરવા સમજાવવું
પણ નિષ્ણતા આખરે ધગધગતા સ્થંભે બાથ ભીડવાનો
પ્રદહાદણને હીરણ્યાક્ષનો હુકમ બાથ ભીડવી છતાં પ્રભુ
કૃપાથી બચવું આથી હીરણ્યાક્ષનો ક્રોધ અને શમશેરથી
પ્રદહાદણ પર ધા કરવા જવું એકદમ સ્થંભમાંથી
ઝાંપરમાત્માનું નરસીંહ રૂપે પ્રગટ થવું હીરણ્યાક્ષનો
વધ અને ઉધાર સાચી પ્રભુ ભક્તીનો પ્રભાવ અને
વીજય —છેવટનો આનંદ

મુખ્ય પાત્રોનાં નામ

પુરુષ વર્ગ

શ્રીનારાયણ ...	...	શ્રી પરમકૃપાળુ પરમાત્મા
હિરણ્યાક્ષ...	...	પાતાળનો રાક્ષસ રાજા
હિરણ્યકશ્યપુ	...	હિરણ્યાક્ષનો ભાઈ
પ્રહલાદ ...	...	હિરણ્યાક્ષનો પુત્ર અને પરમાત્માનો પ્રેમ ભક્ત
ગોરો ...	...	કુંભાર શ્રી પરમાત્માનો પરમ નકત
જય વીજય }	....	શ્રી નારાયણના દાર પાલો
સનક સનકાદી }	....	— .... રૂપીઓ
શુકરાચાર્ય ...	...	હિરણ્યાક્ષનો ગુરુ

સ્ત્રી વર્ગ

લક્ષ્મીબા	...	શ્રીનારાયણના પત્ની
કન્યા ...	...	હિરણ્યાક્ષની સ્ત્રી
હોળીકા ...	...	હિરણ્યાક્ષની બહેન

એ સિવાય નારદજી, ઈંદ્ર, અક્ષા. વીગેરે દેવતાઓ, અપ્સરાઓ, આકાશ તથા વાલ્મીક કુંડુઓ. કન્યનીઓ, દાસીઓ, દરબારીઓ, મણિમ મહેતાજી. નીલાગ્નીઓ. સ્ત્રીપાત્રો. વીગેરે વીગેરે.

શ્રી સદ ગુરુ જ્યો નમ;

ભક્તરાજ પ્રહ્લાદ નાટક--ગાયનો.

અંક ૧ લો

સુત્રધાર—

૧

ગોકુળ અંદ્ર ગદાધર ગાધર ગામતી પ્રીયે રમેશ મહેશ.
નારાયણ નરસીંહ નીરંજન નીરાકાર નરેષ હમેશ.
શેષ નાગપર જગમાં પોઢયા જડુપતી ગંડ વાહન આરૂઢયા
ભક્તા જનની ભક્તી પ્રભાવે— ... ..
હરીજન ગુણ ગાય પ્રીતે પ્રભુ પકુ પાય અંબો શાંબો છે ઉપાય
કાર્ય આ સદ્ગુણ થાય તેમાં હરી થજો સહાય લળી લળી લાગુ પાય
કુખ સૌ દુર થાય— ..... ગોકુળ—

સુત્રધાર—

૨

બુધી નીર્મળ રાખી સત સંગ માંહી સદા પચી રહેવું
ભવ સાગર તરવા રામ રામ આ જીવહાથી કહેવું
નટી.... ૩

ગાઉ હુ ગુણ પ્રીતે મારે હૈયે છે હુલાસ—

ગાઉરે હુ ગાન— ... .. રેક

મહુરી રી મુતી જેની અકળ કળા શું તેની—

લકત વસત્ત લગવાન— ... ... ગાઉ હું

અચીનારી વ્રજવારી, કરજેડી વંડુ દાસી—

કરો પ્રભુ તમે મારી સહાય— ... ... ગાઉહું

બીનતી સાંભળજો મારી, પ્રમુજ્ઞ કયા દીસવારી—

શુધ મતી યાચુ મહારાજ—૦—

લક્ષ્મીજી...

૪

પોઠો પ્રભુજી પ્રાણ મારા શાન્ત થઇ આવાર

કપા કરો મહારાજ મનથી લગ્નુ પ્રભુ કપાજી

તમેજો લકત આધાર— ... ... —૨૩

પ્રેમ રહી હું પાસ યાચુ લકતી મહારાજ

અચી ઇચ્છા ભરથાંર કરજો તમે કયા કયાજી

સુણી અને આવાર— ... ... —કપા

જય--વિજય....

૫

કૃષિએ દીધોજે આપ જીવન શુભરી હાય

પૃથ્વી પર અમે રાક્ષસ થયા આજે

ઉગારો કપા કરી હું જગ રાય હાય—૬૬

કપા કરી અમ બાળની વારે ધાઓ લગવાન

મહા કષ્ટ આપી પાડ્યુંકપા કરો મહારાજ

લક્ષ્મીજી--નારાયણુ,.... ૬

પ્રીતે મારા પ્રભુજી પધારે હાં હાં
હારી વશો મારાથી નાર હાં, હાં,
અંતર જાણજી ગતી તારી હું રશીલા પ્રાણુ—ટેક
મદમાં બેસો શું આવું માનુની ભુલી અંતરનું શાન
હું જો ખરોતો ચાલી જગતમાં જુલાવુ સઘળી શાન
લક્ષ્મીજી જુલાવું સઘળી શાન— ... .. અંતરે

સામંતમિત્ર.... ૭

મન હરશો હરિ સ્મરશો પરનારીની પ્રીત કદી નહિ કરશો
પરનારીની પ્રીતઠીરે જેવી લશણની ગાંઠ
ખુણે બેસો ખાજ લહજો તેજી પર ઘેર જાયે વાશરે
પરનારીની પ્રીતથી રે ગયું રાવણનું રાજ
દશ આયાને વીશ બળજો પરનારીને કાજરે—મન
પરનારીની પ્રીતઠીરે જેમ બાવળથી બાથ
નીરમાં મુઠી વાળીએ પણ ખાલી આવે હાથરે—મન

સામંત--નાયકા.... ૮

આવો પ્રિયે પ્યારા મારા પ્રાણુ આધારા

નથી ન્યારા પત્ની પ્રાણુ આધાર છે
 જા જા લુચ્ચી નારી દિસે તુ ધુતારી
 ઠગારી નથી કાંઠ કામની—ટેક—
 વારી વારી જાઉં બલીહારી
 કપટી નારી તું ધુતારી
 હાય મારા યાર જાય જાય
 થાય રાંઠ એવું થાય થાય—આવો—

કંચનીઓ—

૯

હારે મારો પીયા ગયો મેં પસ્તાણી
 એચી લાઠ મારે મનકો હાની
 વાત કહત હું છાનીરે—ટેક.—
 ઉન સ્ત્રીન મોહે ચેન ન પડતહે
 મુનીએ કરમકો કાનીરે—મારો—
 સઘળી રેન મોહે તલપત બીતી
 જેસે મજલી બીન પાનીરે—મારો—
 મોહે ઝાંડ કર ગયે દિલજાની
 પ્રીત મારી નથી છાનીરે—મારો—

કયુધા—

૧૦

પત્ની પ્રાણુ આધાર મારા હજુએ ન આન્યા

કોઇ સુખના સંદેશા મારા ન લાગ્યા
 મારા નવલ કીશોર મારા ચિત્તડાના ચોર
 મને અકળાવી બાવરી બનાવી
 પ્યારાના પ્રીતે મને ઘેલો બનાવી.
 સખી જા સમજાવે પ્રીયને બોલાવે
 આજે તો સર્વે મારા શુદ્ધ વિસરાવે—પત્ની-૦

હિરણ્યાક્ષ—

૧૧

દીસે કાંઈ ઉદાશ તું આવાર મુજ પ્રાણ પ્યારી
 નવોઢા નાર જા ખુશી તજી ઉદાસી તારી——૨૬
 રમણી રસીક તારી ઢળી પ્રીયાએ દીલધારી
 નેનાને નચાવ રંગ મચાવ આશક હું છું ભારી——દીસે

હિરણ્યાક્ષ—કયુધા—

૧૨

નહી જાઓ ધીમે પ્રાણ આમ બની અણુજાણ
 એકે મહા બળવાન શતરૂ નહી જતાય
 ધીર ધર પ્રીય પ્રાણ હું છું બહુ બળવાન
 મધ્યે શતરૂ નીરધાર કેમ જતો મુકાય
 ચાલો જમ્યે પ્રીય પ્રાણ બંને લમ્યે સુખ લાણ
 મધ્યે આનંદ આવાર નહી તબે ભરથાર
 પુછે ઢળીલી નાર હું રંગીલો ભરથાર

બન્યું જોડું મુખકાર મગ આવાર લાચાર.

ગોરો—ભક્ત—

૧૩

કરમન ભજનનો વેપાર ધણી તારા નામનો આધાર

પ્રથમ સ્મર શારદા ગણપત લાગુ પાવજી

દેવોના હું દેવ સ્મર ઉગન્તે પ્રભાત—૨૬૦

ગજેદ્ર તારી છુંડ માર્યો વીહરની ભાજી ખાધીજી

સવરીના તે જોર ખાધાં કંઈ અહુટ્યાને ઉદ્ધાર—૬૨

ગોરોભક્ત—

૧૪

પ્રીતથી ભણુ પ્રભુને હું ભાધ તમે સહાય થજો મોરારી

તેલ કડામાંથી ઉગાર્યો મુઘનવા મોરાંખાધ ને તારી

કુંવરખાધનાં મામેરાં પુર્યાં અહુટ્યાને ઉદ્ધારી—૨૬

ધના ભક્તે ખેતર ખેડ્યા વેર વાવી ઘેર આવ્યા

સંત જનોના વાલે પાતર પુર્યાં ધઉના ગાડા ઘેર લાવ્યા-પ્રી

ગોરો અને તેની સ્ત્રી— ૧૫

રામયાને સ્મરીએરે છતરપત્ની સ્મરીએરે

ભાંગો ભીડું પ્રભુજી હરી—૨૬—૦

કાયા માયાનો ગર્વ ન કરીએ વણસંતા નહિ વાર

ભાષો કરોડો જન્મ ગયા તોપણ નાવ્યો પાર...રામ

ધન દોષતને માત્ર ખજાના છુડો સૌ સંસાર

અખંડ મુખ જો આહો નરતો સેવો સદગુર પાયરે—રામ
કોટી જન્મના પુણ્યે પામ્યો અમુદ્ય આવો દેહ
હાથે આવ્યો તું ખોઈશ હીરો મુખ જાગીને ચેત—રામ

ગંગારામ જીવી તથા ટોસી— ૧૬

એજ મારોમાં મારોમાં મુજનેરે
રાંડ કી ન છોડ હું તુજને (૨)—————૨૬—
માત પીતાએ આપી મુને કર્યો ન કાંઈ વિચાર
પતી અતી પાપી જની મારે છે નીત માર—એજ
સમજ જાને તું હવે વદીજો કદીએ વાદ
માન્યુ નથીજો માહર આખીશ આવોજો દેવાદ—એજ
હાથો હું તમ બેયથી ઘડ તમારો ઘાટ
કુભાર્યો મળી મુજને ડાશી વાજે દાટ—એજ
વાણીયા— ૧૭

અદ્યા જાજરે દીસે કુતારો અહી
શુ આ બોલોરે હું કુતારોનહી
હું છું શેઠ મોટા સાહુકાર
પૈસાનો નહી પાર
કહું છું હું વાર વાર
હવે જોયુરે મુખ તાર અહી

દોડો દોડોરે બહુ માર પડી

વાહ વાહરે ઠોક ટાલ પડી

કપુરીયા ઘોડ મહાત્માને લઇને દોડ—અલ્યા.

લક્ષ્મી—નારાયણ

૧૮

રસીયા રંગીલાછો પ્રીતમ પ્રમુલ માહરા

રંગીલી રસીલી નાર અમૃત સમ બોલ પ્રીય તાલરા

તમે અધીક પ્રીય મન મારા કરે હૃદય કમળ નહી ન્યારા

મોહની લગાડી નાથ સદા હવે રાખુ સાથ—૨૬—૦

તમે પ્રભુ પતીને હુ દારીરે ધરી સર્વ શક્તિ અવીનાશીરે

પ્રમુલછો આ..... ,..... ,.....મારા પ્રાણુ આધાર

રસીયા છો આ..... —.....મુજ મન હરનાર—પ્રીતમ

હિરણ્યાક્ષ—

૧૯

અરર જુદમ આશો જણાય

પ્યારો મારો વહાલો બંધુના લળાય

અરર ઘેરના ધરાયરે—-----૨૬-----૦

મનુષ્ય નહી દેવ નહી અજબ જીવ એ જણાય

મારું નહી એહનેતો જીવીત મુજ વ્યર્થ ગણાય

દુઃખન મારું તેહુ અ-----અરર-----૦

અંક બીજો

હિરણ્યાક્ષ—

૨૦

મુવો હાય બંધુ મારો હાય થવો ન્યારો.

મળુ ક્યાં હું હવે મુજ પ્રાણુથા પ્યારો—ટેક

મરીશ હું હાય રીબાધને

થવો મુજ જન્મ આ ખારો થવો ન્યારો—મળું

વીસાડ નહી પ્રીતી ક્યારો

જેકે ક્યાં હું બંધુ મારો થવો ન્યારો—મળું

હિરણ્યાક્ષ—

૨૧

મને ધીરજ હવેન લગાર (૨)

જપું હું બ્રહ્માનુ નામ કરવાને માડ કામ

પ્રસન્ન કરે હું પ્રીતે રહી વને શુદ્ધ ચીતે

અમર બનાવુ કાયા હું મારી સતરૂની શી સંતા ભારી

મારી તોહી દેવોનો હું કરે સંહાર—ટેક

ગંગારામ-જીવી-ડોશી— ૨૨

નાથુ હું ડોસી આજે આ પુત્ર રીઝાવા કાળે—

દુઃખ વ્યાપી રહુજે સવળે આ દડયણુ માડ જગટે—ટેક

નાચે: શુ ડાસી આણુ આડી નથીં મફતનુ ખાણું
 નાચે શરમને છોડી મળશે છાશ નહીતો ધોડી—નાચુ
 આ રાંડે જીવમ મચાવ્યો ડાસીનો જીવઅકળાવ્યો
 માડુ લાગુ' યુજ મનને અતી તાપ થયોકે તનને—નાચુ
 હિરણ્યુડી— ૨૩

કદા થયા છે પ્રસન્ન ખુશી થાઉં બાડુ મન
 માર માર મારું માર કદ શતરૂનો સંહાર
 હુ જલદી જાઉં પુરમાં થણું વજનુ મુજ તન
 જગમાં હુ યુજ તાર જખાણુ પ્રહરું સઘળે: માન ભુક્ષાણું
 કદ ખેદાન મેદાન રહો નીશ દીન મગન.

ગંગારામ-જીવી— ૨૪

જેઠ તારી પ્રીત પ્યારી વારી વારી જાઉં—
 મારી રંગીલી રસીલી—ટેક.
 જેઠ તારો ચટકોને જેઠ તારો મટકો—
 તારા પરથી પ્યારી વારી વારી જાઉં—મારી
 વાહ વાહ મારા સ્વામિ ઇગાળા
 છેવે રૂપાળા કાજળથી કાળા
 ન કરતુ ચાળા ? કરવાની બસ !

મારે આઠશ તુ ખસ ?

જઠશ પીયરમાં ચાલી.

નાના મારી વહાલી તારી બોલી લાગે છે ઠાલી ઠાલી-

દરખારીઓ-

૨૫

તુમ ફોર ધતી લીતી તોમનાના દરના (૨)

તાના દરના તાના તાના દરના—————૨૬

નાતાકેરે દીમતાના ઘેતે લેતે લોમ તાના દરના (૨) તુમ

ધાકડાંન ધાધા તીરકીટ ધાધા તીર કીટધા (૩)

હિરણાક'સ મહારાજ ચરણમાં ગાય બબ્બેસેવક સઘળા

સાની સાની ધની ધની ધપ ધપ ધપ મમગ મગરે ગરે

ગરે સા સાની ધપ મગરે સા—————તુમ-•

દરખારીઓ.....

૨૬

સજ્જન સૌ સાથે મુરવીરતા કરો

સૌ જઠને આજે કદાસને ક્રહો હાથ

સુર્ય સાથે લીડો બાથ દેવો કૌ લાવો સાથ

ઉરમાં દિ'મત ધારી પ્યારી લાવો શતરૂ સંહારી ૨૭

કયુધા—સાહેલીયો...

૨૭ (ગરબો)

શાંતે શાંતની રાત (૨) ચંદ્ર ચળકેરે અતિ આકાશમાં—

સૌ સખીઓ સંગાત (૨) આવોને રમીએ આપણે રંગમાં-
સૈયર સાંભળતું દિલડાંની વાત પીયુ આપ્યાનથઠછે—

પ્રભાત-ટક-૦-

જોખન દરિયા ધુધવે પીયુ દેસાવર દુર
અણ સમજી સમજે નહિ પ્રીતી નીરતુ તુર
ઘોવન ખીયુ ખાઈ પતી વીણ થાયે ખાઈ મદન સતાવે-
સખી દિવસને રાત—

પિયોગણીને દુઃખ અતિ પીયુ દેસાવર દુર-શોષાય નીસદીન
શરીરને પરવશ થાયે પ્રાણ—

સખી જેને પતીનું મુખ રહે તેનું પ્રકૃતીત મુખ-
લાગે સર્વે તૃષ્ણાની મુખ તેને રહે નહી કાંઈ દુઃખ-

જળથી જુદી માછલી રાખો કરી વીવેક

વીયોગે મારા વાસમાં રહે નહી ક્ષણ એક

પ્રેમી પ્રીયે સંગે રમવા પદારે રંગથી ભીજવુ નાથ તમને,
ખાઈ મોહન મારારે... ..

મુનાં મંદીર માળીયાં શેજે મુખેન મુવાય

જાયે દીન નેરજની જે ક્ષણ એક મુન સમજાય.....શામે

૯વી--

૨૮

આનંદ ધણેએ આજેરે અંતર મારે
સાચુ મારીની આજે ધાન કરાવું
ધાર્યું મારૂં થાશેરે જગમાં હું ભારે

૯વી--ગંગારામ--

૨૯

મારા ભાગ્ય તણે નહીં પાર પતી મારૂં ધાર્યું કરેછે
જેયુંદું અજાયબ આજ બુઝ્યા રાત્રી સાંઘેલો તરેછે
જુગતે જાણ્યું મેં સુજ મન રાત્રી મારા ઝારી શોધેછે, -ટેક
થઈ હું ઘેલી શું આમ છેક જોને મા તારીકે મારી
અધારે આજખ્યામાં ફેર હવે હું જોને નીહાળી-મારા

૯વી--ગંગા--

૩૦

સુઝ હાય મારી માતૃકરી તને પ્રીતે પ્રીત
તમે મને ફંદમાં ફસાવી હો ખોટા પ્રેમી મારાથી ન બોલશો
આજ-સુધી શુ સુખ કાંઈ મળ્યું ન સુજને
શોધમાં હુમાવી અપાર આજ-----ટેક
હાથના કરેલ તને વાગ્યા હૈયામાં
પ્રીતે પ્રગટ થયું પાપ આજ-----હોખો
તેરી બી ચુપને મેરી બી ચુ। હવે
જાણ થયે આખર જાય હાય-----હો.

અપ્સરા—

૩૧

પ્રીતથી કરીએ પ્રભુની સેવા આનંદનો દિન આજ
ભાવ ધરીને ભજે તમોને પામે તે મુખ સાજ
દીન દયાળુછો આપ કપાળુ ભક્ત તણા કરોરે કાજ
પુજન આપનું કરીએ સદાએ સહાય થજે શીરતાજ
આપુંદ્રુને અવીચળ રાજ પામ્યા પાંડવો મુખ સમાજ
ભક્ત વસંતછો આપ માયાળુ છો મહારાજ...

દેવો--અપ્સરા--

૩૨

દુઃખ ધણું દુઃખ ધણું, દુષ્ટ તણું આવાર
ત્રાસ થાયછે અપાર અમોને વેલી કરો પ્રભુવાર
દુષ્ટ તણું છે પુણ્ય અપાર પુણ્ય અપાર કર્યું તપબહુ કાળ
અકળ કળા ધરા તમારી કોઈથી ના કળાય
આપ પ્રતાપે મુખ સૌ થાશે એવું અમોને જણાય
શાન્ત થાઓ કરે ભક્તની વાર દુષ્ટને માટે ધરનૃસિંહઅવતાર

અંક ત્રીજો

હિરણ્મય—

૩૩

જરો ચેન નહિ મુજ મન વિષે પ્રીયા વિના આવાર
મળ્યો ન શતરૂ માણરો મુજ વહાલીને હરનાર
નહિતો આ શમશેરથી સંહાર હું નિરધાર
ગોરી એ છે ગર્ભવંતી દુઃખડાનો શો પાર
ધીક્કાર છવત્રું માહરૂ મળી નહિ કંઈ ભાર
હિરમાં અતિ આભરણું કરતાં પ્રીયનો વિચાર
છે સર્વ શાંકત મુજ વીશે પણ હાયરે ભાભાર

મદ્દલાદ—

૩૪

મારા અંતરમાં ઉત્પાતરે મારૂ મનક ધડે બહુ ધાઠ
પીતા ખરા કે પ્રભૂ ખરા હું શોધુ સાચી વાટ
કરૂ પરીક્ષા પીતા પ્રભુની કોણુ સાચુ કોણુ જીત
પ્રભૂ ખરાજો પ્રગટો મુજ મનમાં થાય નિર્ણયતો વાત-રેહુ

ગોરો—

૩૫

નાંખેલ પ્રેમની ઠોરી રામ ગળામાં વહાલે નાંખેલ પ્રેમની ઠોરી
હજી કાળાને રાધા ગોરી રામ.....
વનરાઈ વનમાં વહાલે રાસ રમ્યો છે (૨) -

સોજસેં ગોપીમાં રાધા ઘેરી રાંભે...../ગજામાં
વનરાજે વનમાં વહાલો ગોવિંદુ ચારિ (૨)

બળત્રી બંસીને ગાયો ઘેરી રામ

ગજામાં

ગોરો—

૩૬

રામ નામ જગતમાં પ્યાર લાગેરે મુને પ્રીતથી
ત્રીભૂવન તોલ્યુ એક તંતુએ ચોદ બ્રહ્માંડનો શુપ
રચના આખા વિશ્વની બુદ્ધિ અગાધ અનુપ

મદહાદ—

૩૭

ઘટમાં થયુ છે જ્ઞાન પ્રકાશરે
થયું અજ્ઞાન સર્વ વિનાસરે રામ નામ ખરું
આયુષ અદ્વૈતને જીતી જશે ભજ્યાવિના રૂગનાથ
પછે પસ્તાવો થસે ભણુ હેતે હુવે હુઅવીનાશરેરામનામ
પીતા મુજ પાપી ઘણા રાખે પ્રભૂથી વેર
સન્મતી મુજ મને પ્રભુ ભણુ કર હુ લોલાલેર—રેસ

નિશાળીઆ—

૩૮

ચાલો ચાલો નીશાળે જમએરે (૨)
શુર પાસેથી જ્ઞાન રૂડું લઈએરે—રેસ

બીધા ભાવના પીણી છવે જગમાં
 પશુ સમાન તેને કહીએરે————ચાલો
 વોલા સમ કોઈ વસ્તુ ન મળે
 કદપ તરે જોને કહીએરે
 નૃપ વીદ્યાનની તુલના નથાએ
 વીધા ગુપ્ત ધન કહીએરે————ચાલો

પ્રલહાદ—

૩૯

જગમાં રામ શરણજે જાવે
 ખરો આનંદ તે ખાવે ભાઈ (૨)
 સંત સમાગમ શ્રવણે ન ધારે
 જન્મ મૃત્યુ તે વીદારે ભાઈ (૨)
 ધન તન ધામ વીષય રસ ઢાળો
 પ્રભુ પ્રેમ અમૃત ઘોળો ભાઈ (૨)
 સ્વાર્થીઓ સંસાર ને જાણે
 રામ નામ આનંદ પ્રમાણે ભાઈ (૨)

પ્રલહાદ—

૪૦

મારે કરવું છે ભાઈ મારે કરવું છે
 હોતે હરીવં સમરણ મારે કરવું છે
 પીતા મારાની કંઈ પરવાન ભાઈ

(૨૭)

રામ ચરણ જઈ મારે મરણું છે—રેક

રામ રમરણનો હું તાર ન તોડ

બલે પીતા મારે તો મારે મરણું છે—હેતે

હિરણ્યાક્ષ— ૪૧

અરે આ જુદમ શો થાયે (૨)

શતરૂ મારાને પુત્ર ચહાયે

સજા તેને કરે હું આજ—શતરૂ

દિલ મારૂ અતી ઉદાસ (૨)

પુત્ર મારો પ્રભુનો દાસ

થયોછે ક્રોધ અતિશય આજ—પુત્ર

હિરણ્યાક્ષ— ૪૨

જાજા દુરથા ધીકછે (૨)

આ શું બોલો મારા તાત અહો આજે—દક

પુત્ર થયો તું પાપી આજ્ઞા મારી ઉથાપી

નાખુ હું શીશ આ કાપી શીખ આ કોણે આપી

હરીને પીતા બાળે આવારે

જેથી આ જગત તરાય અહો આજે—જાજા

ફૂલ હાથ એશ' યોગે ગણ' હરી તથ તોલે

પ્રજ્વળ સહાયે થાઓ આવાર

પીતાને સન્મતી આપ અહો આજે

પ્રલહાદ

૪૩

વીના સમ રૂગનાથ વિના ભજન ભગવાનરે

અપના કોઇએ નહી— ૨૬

આટ કાટકા બન્યા ઘોડલા હંસા હુવા અસ્ત્યારરે
 નદી કીનારે જઇ ઉતરીયા વીના કુંક જલો હોળીરે અપના
 નદી કીનારે ખેલીરે વળીયા ઘેરે ખેલે એની માતરે
 સઘળુ કુટુંબ તાર વીંટીને બેઠુ હરો એકલો જાયરે—અપ
 માતા કહેછે પુત્ર અમારો પીતા કહે સુત મારોરે
 બેની કહેછે બંધવ અમારો ત્રીયા કહે વર મારોરે—અપ
 હરતી કરતી પ્રોયા રૂવે મારી જોડી કોણે તોડીરે
 કહત કળીરા સુનો ભાઈ ફનીયા જોડી જેણે તેણે તોડીરેઅપ

પ્રલહાદ

૪૪

આવો વારે વિષુ મારી સહાયે વીજુ

જોઈ આ અમી હું છું ક્યો
 દીન બંધુ પ્રભુ કરણા સીધુ પ્રભુ
 પાપી પીતાએ આ કેર ક્યો
 શાન્ત અગ્નીથી થયા નથી સાધન મારી પાસંજી
 આ વખતે હું એકસો તમ તણી છે એથ- રેક
 તણસ નહિ તમ નામ હું કોટી ઉપાયે નાથજી
 ચીંતા છે મારી આપને તો શા હવે ઉચાર-રેક
 કયુધા ૪૫

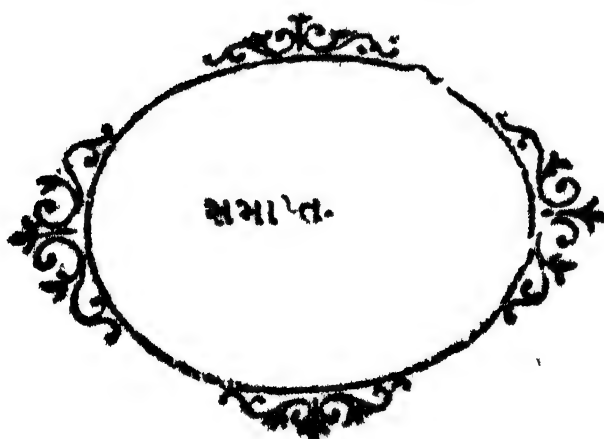
મુજ દીન તણો દયા જાણીને પ્રભુ પુત્ર ઉગારે
 દીન કાફે હું ઝરી ઝરી પ્રભુ આવતુ વારે
 કહો કોઈ શાથી મારા પુવને આમ મોત વીણ મારે-રેક
 કમો દુશ્મ મેં જે હશે ક્યાં તે ભોગવવા મ.રે
 પ્રભુ થા સહાન મુજને સદા હવે હું શરણ છું તારે પ્રભુ
 મુખ ક્યાંયતો ન જણાય છે દુઃખ દીસમાં ચારે
 વહાલા વીણ બળે છે કાય આંસુ આંખમાં ભારે પ્રભુ
 પ્રદહાદ- ૪૬

હવે ભણુ પ્રભુને હોતે નીલ લેતો નામ હું પ્રીતે

પીતા મારા કોખા મારા પર લેતા હરીતું નામ
 માંજરીના વહાલે બચ્યાં ઉગાર્યા એવા કીધા કામ
 વારે આવો રામજી વહેલા પીતા મમ થયા છે ઘેસારે
 મુજ કારણ સ્થાન ધખાવ્યો પીતુ નારા છે અજાણ
 તેમાં પ્રભુ પ્રગટ થશે એવી મુને છે જાણ—
 જાણા કેમ ભક્તી ચુકે આવ્યો અવસર ન મુકેરે
 સર્વપાત્રો—

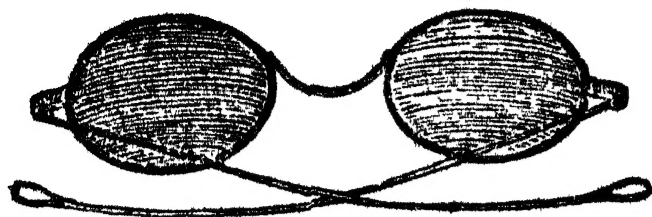
૪૭

પ્રગટ થયા આજે તસીંહ સ્વરૂપ વીરાજે
 સહાય પ્રદહાદની કરી સહાય
 આનંદ છે આજે મુખ અતી સાજે—ટેક
 શાંતી.

ચસમા ! પેખલના ચસમા !

ખાસ વિલાયતથી મંગા
વેત્ર ખરા પેખલના
ચસમા અમારે ત્યાંથી
ધણીજ એછા ભાવથી
મળે છે.

વીલાયતમાં ખાસ થયેલા આંખના ડાકટર બળવંતરાય
નરસીંહરાય કાનુગાને અમારે ત્યાં ડાકટરી ચસમાની પેટીમાં
થી આંખ તપાસી ચસમાનો નંબર મફત કાઢવા માટે રોક
વામાં આવ્યા છે

ચસમાની જેમો નીકલની, એલ્યુમીનનામની રોલ ગોલ, કેરેટ બીજેરે
જાવની જેમો ધણીજ એછા ભાવથી મળે છે

અમારે ત્યાંથી લીધેલા પેખલના ચસમા એક વરસ સુધી પૈસા
લીધા વિના નંબર બદલી આપવામાં આવે છે.

એક વરસ પછી લીધેલા ચસમા અગર જુના પેખલના ચસમાનો
નંબર ફક્ત રૂપેએ એક લઈ કાચ ફરફાર કરી આપવામાં આવે છે.
ખાસ જૈનના સાધુ સાધ્વીઓને માટે નફા લીધા વિના ચસમા
આપવામાં આવે છે.

આ ઉપરાંત અમારે ત્યાં પ્રાઇમસના ચુલા તથા નીચે પ્રમાણે માલ વેચાય છે

દરેક જાતની અગ્રિજ દવાઓ, ખોરાકી સામાન, ગ્લાસવેર એને ૧ લવેવર કોકરી કટલરી દરેક જાતની ચાહ, કોફી, સીગર એન્ડ સીગારેટ તંબાકુ, સ્ટેશનેરી, ટાઇઝ કામ પરશ્યુમરી, સેન્ટ, દરેક જાતનો સાબુ, એસીડ વગેરે કીશાયત બાવે વેચાય છે બ્રાસ કેસર સુખડ તથા માથે નાંખવાના તેલ પણ મળે છે.

ચુનીલાલ મયાચંદ મહેતા.

ત્રણ દરવાજા નં ૩૬૧૪--અમદાવાદ.

દાકતર એન. હોલની દવાઓના ચીફ એજન્ટ.

બાહેર ખખર

નીચે લખેલીનુકા મોરબી ગુજરાતી નાટક કંપનીના પ્રમુખ
શ્રી હોમીશાંતી મળશે માટે જે સાહેબોને જોઈતી હોય
તેમણે રોકડી જામતથી મંગાવી લેવી પડેલું તેમજથી જાય
ચોક્કસવામાં આવશે નોટ પ્રેડ કમિશન સંખ્યામાં આવશે નહીં

નામ

કોમલ

રૂ. આ. પા.

કંના વિભાસ...	નાટક- માયલો	૦-૨-૦
સતિ સુંદરબા...	" "	૦-૨-૦
સતિ સર્વચંદ્ર...	" "	૦-૨-૦
બાળ મોઝી...	" "	૦-૨-૦
રાધા-કૃષ્ણ ચરિત્ર...	" "	૦-૨-૦
રામ ચરિત્ર...	" "	૦-૨-૦
વતરાજ ચરિત્ર...	" "	૦-૨-૦
ચૈત્રવર ચરિત્ર...	" "	૦-૨-૦
અકલરાજ પ્રદક્ષા...	" "	૦-૨-૦

પરંપરા મયાચંદ્ર શીવશંકર

મોરબી ગુજરાતી નાટક કંપનીના-માલીક

